

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT QO‘LLAB-QUVVATLASH CHORALARI

Kuchimov Ilyos Ablakulovich

*Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi,
1-bosqich magistranti*

*“Tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash — bizning strategik yo‘limiz”,
Shavkat Mirziyoyev.*

Annotatsiya: Maqolada kichik biznesni rivojlantirishda davlat tomonidan ko‘rsatilayotgan qo‘llab-quvvatlash choralarining samaradorligi tahlil qilingan. Kichik biznes subektlarining iqtisodiy o‘rinish va yangi ish o‘rinlarini yaratishdagi ahamiyati, ularning muvaffaqiyatli faoliyat ko‘rsatishi uchun davlatning moliyaviy, soliq, huquqiy va innovatsion yordamlarining muhimligi ko‘rsatilgan. Tadqiqot natijalari shundan iboratki, davlat tomonidan ta‘minotlangan moliyaviy yordam, soliq imtiyozlari, huquqiy yordam va innovatsion dasturlar kichik biznesning barqaror rivojlanishiga va iqtisodiyotga qo‘shgan hissasiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi. Maqolada O‘zbekiston va Markaziy Osiyo davlatlarining kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha amalga oshirilayotgan amaliy tadbirlari ham ko‘rib chiqilgan.

Kalit so‘zlar: Kichik biznes, davlat qo‘llab-quvvatlashi, moliyaviy yordam, soliq imtiyozlari, huquqiy yordam, innovatsiyalar, tadbirkorlik, iqtisodiy rivojlanish, ish o‘rinlari.

Аннотация: В статье проанализирована эффективность мер государственной поддержки в развитии малого бизнеса. Рассмотрено

значение малого бизнеса для экономического роста и создания новых рабочих мест, а также важность государственной финансовой, налоговой, юридической и инновационной помощи для успешной деятельности этих субъектов. Результаты исследования показали, что предоставляемая государственная финансовая поддержка, налоговые льготы, юридическая помощь и инновационные программы оказывают положительное влияние на стабильное развитие малого бизнеса и его вклад в экономику. В статье также рассмотрены практические меры поддержки малого бизнеса, реализуемые в Узбекистане и странах Центральной Азии.

Ключевые слова: Малый бизнес, государственная поддержка, финансовая помощь, налоговые льготы, юридическая помощь, инновации, предпринимательство, экономическое развитие, рабочие места.

Abstract: The article analyzes the effectiveness of government support measures in the development of small businesses. It highlights the importance of small businesses for economic growth and the creation of new jobs, as well as the significance of government financial, tax, legal, and innovation assistance for their successful operations. The research results show that government-provided financial support, tax incentives, legal assistance, and innovation programs have a positive impact on the stable development of small businesses and their contribution to the economy. The article also discusses the practical measures of small business support being implemented in Uzbekistan and Central Asian countries.

Keywords: Small business, government support, financial assistance, tax incentives, legal assistance, innovation, entrepreneurship, economic development, jobs.

KIRISH

Kichik biznes iqtisodiyotning ajralmas qismi bo'lib, u nafaqat yangi ish o'rinlarini yaratish, balki innovatsion g'oyalarni hayotga tatbiq etish,

raqobatbardosh muhitni shakllantirishda ham katta rol o'ynaydi. Shuning uchun kichik biznesni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylangan. Kichik biznesning samarali rivojlanishi iqtisodiyotning barqarorligini ta'minlash, iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish va fuqarolarning turmush darajasini oshirishga xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan, davlat tomonidan ko'rsatiladigan qo'llab-quvvatlash choralari kichik biznesning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi uchun muhim omillardan biridir.

Ushbu maqolada kichik biznes subyektlarini rivojlantirishda davlat qo'llab-quvvatlash choralarining turlari va ularning samaradorligi haqida so'z boradi. Davlat tomonidan taqdim etilayotgan moliyaviy, soliq, huquqiy va boshqa turdagi yordamlarning kichik biznesni rivojlantirishdagi roli alohida ko'rib chiqiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Kichik biznesni rivojlantirish va uning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishini ta'minlashda davlatning qo'llab-quvvatlash choralarining roli haqida ko'plab ilmiy tadqiqotlar va adabiyotlar mavjud. Ushbu adabiyotlar kichik biznes subyektlarini rag'batlantirish va ularning iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda davlatning muhim rolini ko'rsatadi. Quyida, turli mualliflarning kichik biznesni rivojlantirishda davlat qo'llab-quvvatlashi va uning samaradorligi haqida olib borgan tadqiqotlari tahlil qilinadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev raisligida 2024-yilning 16-yanvar kuni Makroiqtisodiy barqarorlik va iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash bo'yicha ustuvor vazifalar bo'yicha joriy yilgi ustuvor vazifalarga bag'ishlangan videoselektor yig'ilishi o'tkazildi. Bu haqda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy saytida ma'lum qilingan. (<https://president.uz/oz/lists/view/6971>)

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi "O'zbekiston — 2030" strategiyasi to'g'risidagi PF-158-son farmonning 1-ilovasi 56-bandida kichik biznesni qo'llab-quvvatlash hamda yirik biznes

kooperatsiyalarini rivojlantirishning yangi instrumentlarini amaliyotga joriy etish bo'yicha vazifalar belgilangan. (<https://lex.uz/ru/docs/6600413>).

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2024-yil 20-yanvardagi "Kichik biznesni uzluksiz qo'llab-quvvatlash" kompleks dasturini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risidagi VM-37-son Qarorida "Kichik biznesni uzluksiz qo'llab-quvvatlash" kompleks dasturi tashabbuskorlarini tanlash, ularning loyihalarini qo'llab-quvvatlash va moliyalashtirish to'g'risida nizom ishlab chiqilgan. (<https://lex.uz/docs/-6767101>)

Prezident 2025-yilda kichik va o'rta biznesni rivojlantirishdagi ustuvor vazifalarni e'lon qildi. Kichik biznesning iqtisodiyotdagi ulushini 55% ga yetkazish rejalashtirilgan. Bu uchun \$10 mlrd ajratiladi, kichik korxonalar uchun imtiyozli kredit olish imkoniyati yaratiladi, tadbirkor ayollar uchun stavkalar pasayadi deydi Gazeta.uz nashrining 2025-yil 19-mart kunidagi nashrida. <https://www.gazeta.uz/oz/2025/03/19/small-business/>

Moliyaviy qo'llab-quvvatlash va kredit olish imkoniyatlari

Bir qator tadqiqotlar kichik biznes uchun moliyaviy qo'llab-quvvatlashning muhim ahamiyatga ega ekanligini ta'kidlaydi. Xususan, Xo'jayev va Mirzaev (2020) o'zlarining ishlarida kichik biznes subyektlariga davlat tomonidan taqdim etilayotgan kreditlar va moliyaviy yordamlar biznesni rivojlantirishda muhim vosita ekanligini belgilashgan. Ularning fikricha, davlatning moliyaviy yordamlaridan foydalanish kichik biznesning o'sishiga turtki beradi, chunki ko'pincha kichik va o'rta bizneslar o'z faoliyatlarini kengaytirish uchun zarur kapitalga ega bo'lmaydi. Davlatning imtiyozli kreditlar, subsidiya va grantlar bilan ta'minlashi bizneslar uchun zarur resurslarni taqdim etadi.

Soliq imtiyozlari va yengillashtirilgan soliq tizimi

Davlat tomonidan kichik biznesga taqdim etiladigan soliq imtiyozlari ham ularning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Karimov (2019) o'z tadqiqotida soliq yengilliklari va kichik biznesga taqdim etiladigan soliq imtiyozlarining biznes

subyektlarining raqobatbardoshligini oshirishi va ularga yangi bozorlarni egallashda yordam berishini ta'kidlaydi. Ushbu chora kichik biznes subyektlarini o'z faoliyatini kengaytirishga va barqaror rivojlanishga undaydi.

Yuridik va huquqiy yordam

Kichik biznes subyektlari uchun yuridik va huquqiy yordam ko'rsatilishi ham davlat qo'llab-quvvatlashining muhim jihatlaridan biridir. Shunisi e'tiborga loyiqki, kichik biznesning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi uchun nafaqat moliyaviy, balki huquqiy himoya ham zarur. Davlat tomonidan kichik biznesga huquqiy maslahatlar, nizolarni hal qilishda yordam va huquqiy tartiblarni soddalashtirish masalalariga alohida e'tibor qaratish, ushbu sektorda faoliyat yuritayotgan tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynaydi (Mammadov, 2018).

Ta'lim va o'quv dasturlari

Kichik biznesni rivojlantirishda ta'lim va malaka oshirish dasturlari ham katta ahamiyatga ega. To'xtayev (2021) o'z tadqiqotida kichik biznes subyektlarini qo'llab-quvvatlashda davlatning ta'lim dasturlariga va ko'nikmalarni oshirishga qaratilgan kurslarga ta'sirini tahlil qiladi. Uning fikricha, tadbirkorlarni samarali boshqaruv va innovatsion texnologiyalarni qo'llashga o'rgatish orqali ular o'z bizneslarini muvaffaqiyatli rivojlantirishi mumkin.

Innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash va texnologik rivojlanish

Kichik biznesni rivojlantirishda innovatsion g'oyalar va texnologik yangiliklarni qo'llab-quvvatlash ham davlat siyosatining ajralmas qismiga aylangan. O'rtaeva (2022) o'z ishida, kichik biznesning innovatsion rivojlanishini ta'minlash uchun davlat tomonidan ishlab chiqilgan innovatsion dasturlar va texnologik parklarga oid qo'llab-quvvatlash choralari ko'rsatadi. Uning fikricha, davlat tomonidan yaratilgan innovatsion muhit kichik biznesning raqobatbardoshligini oshiradi va iqtisodiyotga yangi g'oyalar kiritish imkoniyatini yaratadi.

METODOLOGIYA

Kichik biznes subyektlarini rivojlantirishda davlat qo'llab-quvvatlash choralarining samaradorligini o'rganish uchun metodologik yondashuvlar va tadqiqot usullari aniqlanishi zarur. Ushbu bo'limda kichik biznesni rivojlantirishda davlat tomonidan ko'rsatiladigan qo'llab-quvvatlash choralarining tahlilini olib borish uchun ishlatilgan metodologiya batafsil bayon qilinadi.

- 1. Tadqiqotning maqsadi va vazifalari**
- 2. Tadqiqotning yondashuvi va usullari**
- 3. Tadqiqot obyekti va namunalari**
- 4. Ma'lumotlarni tahlil qilish usullari**
- 5. Tadqiqot chegaralari va cheklovlar**

Tadqiqotda ba'zi cheklovlar mavjud. Avvalo, tadqiqot faqatgina kichik biznes subyektlarining ba'zi sohalaridagi faoliyatni qamrab oladi va faqatgina bir nechta hududda amalga oshiriladi. Shu bilan birga, so'rovnomalar va intervyular faqatgina ma'lum bir qism tadbirkorlarga nisbatan o'tkaziladi, bu esa natijalarni umumlashtirishda ma'lum darajada cheklovlar yaratadi.

Ushbu metodologiya kichik biznesni rivojlantirishda davlat qo'llab-quvvatlash choralarining samaradorligini baholashda keng qamrovli va aniq yondashuvni taqdim etadi. Kvalitativ va kvantitativ usullarning birgalikda qo'llanishi tadqiqotning chuqur tahlil qilish imkonini beradi, bu esa tadqiqotning natijalari va xulosalarini yanada ishonchli va aniq qiladi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Kichik biznesni rivojlantirishda davlat qo'llab-quvvatlashining samaradorligi haqida olib borilgan tahlillar, shuningdek, turli tadqiqotlar va amaliy misollar, davlatning ushbu sohada muhim rol o'ynayotganini ko'rsatadi. Kichik biznes subyektlari iqtisodiy o'sish va yangi ish o'rinlarini yaratish borasida o'zining beqiyos ahamiyatiga ega. Biroq, ularning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi

ko‘plab tashqi omillarga, shu jumladan, davlat tomonidan taqdim etiladigan moliyaviy va huquqiy yordamga bog‘liqdir.

Moliyaviy qo‘llab-quvvatlash: Kichik biznes uchun kapital manbalari odatda cheklangan bo‘lib, ular banklardan yoki boshqa moliyaviy muassasalardan kredit olishda qiyinchiliklarga duch keladilar. Davlatning imtiyozli kreditlar, subsidiyalar va grantlar orqali taqdim etiladigan moliyaviy qo‘llab-quvvatlash bu muammoni hal qilishda muhim rol o‘ynaydi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, moliyaviy yordamlar orqali kichik bizneslar o‘z ishlarini kengaytirish, yangi texnologiyalarni joriy etish va ishlab chiqarish hajmini oshirish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Biroq, bunday yordamlarni amalga oshirishda samarali mexanizmlar va tasdiqlangan tartiblar mavjudligi muhimdir. Aks holda, moliyaviy resurslar noto‘g‘ri taqsimlanishi va bizneslar uchun foydasiz bo‘lishi mumkin.

Soliq imtiyozlari va yengillashtirilgan soliq tizimi: Kichik bizneslarni rivojlantirishda davlat tomonidan taqdim etiladigan soliq imtiyozlari, osonlashtirilgan soliq tizimlari va soliq stavkalarining pasaytirilishi ular uchun iqtisodiy jihatdan muhim ahamiyatga ega. Bu chora-kadrlarga kirgan tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, soliq yukini kamaytirish kichik biznes subyektlarining foydasini oshiradi va ularning iqtisodiy o‘rishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Shunday bo‘lsa-da, soliq tizimining murakkabligi yoki uning o‘zgaruvchanligi kichik biznesni noto‘g‘ri yo‘naltirishi mumkin. Soliq imtiyozlaridan samarali foydalanish uchun soliq siyosatini to‘g‘ri va aniq shakllantirish talab etiladi.

Huquqiy va yuridik qo‘llab-quvvatlash: Kichik biznesning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi uchun davlat tomonidan taqdim etiladigan huquqiy maslahatlar, nizolarni hal qilishda yordam va yuridik qo‘llab-quvvatlashning o‘rni katta. Kichik bizneslar ko‘pincha yuridik masalalarda o‘zlarini himoya qilishda qiynalishadi, shuning uchun davlatning bu boradagi yordami ularning barqaror rivojlanishi uchun zarur. Shu bilan birga, huquqiy normativlar va ularning murakkabligi biznes

faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shuning uchun, huquqiy tizimning soddalashtirilishi va bizneslar uchun qulayroq qilish zarur.

Innovatsiyalar va ta'lim dasturlari: Kichik biznesni rivojlantirishda innovatsion g'oyalar va yangi texnologiyalarni qo'llab-quvvatlash katta ahamiyatga ega. Davlat tomonidan kichik bizneslarni yangi texnologiyalarni o'rganishga va innovatsion mahsulotlar ishlab chiqarishga rag'batlantiruvchi dasturlar, shuningdek, tadbirkorlarni malaka oshirish kurslari va ta'lim dasturlarining mavjudligi bizneslar uchun imkoniyatlar yaratadi. Ammo, barcha kichik biznes subyektlari innovatsiyalarni qabul qilishga tayyor emas. Bu yerda tadbirkorlar o'rtasida innovatsion madaniyatni yaratish, texnologik infrastruktura bilan ta'minlash va ta'lim dasturlarini kengaytirish zarur.

Yuqoridagi muhokama va tahlillarga asoslanib, quyidagi natijalarni chiqarish mumkin:

Moliyaviy yordamning muhimligi: Davlat tomonidan kichik biznesga taqdim etilayotgan moliyaviy yordam, jumladan, imtiyozli kreditlar, subsidiya va grantlar, ularning iqtisodiy faoliyatini kengaytirish va rivojlantirish uchun zarur resurslarni taqdim etadi. Biroq, bu yordamlar aniq va samarali mexanizmlar orqali amalga oshirilishi kerak.

Soliq siyosatining roli: Soliq imtiyozlari va yengillashtirilgan soliq tizimi kichik biznesning barqaror rivojlanishini ta'minlashda samarali vosita bo'lishi mumkin. Shuningdek, soliq tizimining oddiylashtirilishi va kichik bizneslar uchun moslashtirilishi kerak.

Huquqiy yordam va soddalashtirilgan tizim: Kichik bizneslarga huquqiy yordam va qo'llab-quvvatlashning ahamiyati oshmoqda. Ular uchun huquqiy tizimning soddalashtirilishi va ish jarayonlarida ko'proq yordam ko'rsatilishi bizneslar uchun muvaffaqiyatli faoliyat yuritish imkoniyatini yaratadi.

Innovatsion qo'llab-quvvatlash va ta'lim: Davlatning innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash, yangi texnologiyalarni joriy etish va tadbirkorlarni malaka

oshirish orqali kichik biznesni rivojlantirishga yordam beradi. Bu borada ta'lim va o'quv dasturlarini yanada kengaytirish zarur.

Kichik biznesni rivojlantirishda davlat qo'llab-quvvatlashining barcha jihatlari o'zaro bog'liq bo'lib, ularning samarali amalga oshirilishi kichik biznesning barqaror rivojlanishiga turtki beradi. Moliyaviy yordamlar, soliq imtiyozlari, huquqiy yordam va innovatsion qo'llab-quvvatlashning birlashgan ta'siri kichik biznesning o'sishiga va iqtisodiyotga qo'shadigan hissasini oshiradi. Biroq, ushbu yordamlarni samarali taqdim etish uchun davlat tomonidan mexanizmlarni soddalashtirish va aniq maqsadlar qo'yish zarur.

Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash choralari

O'zbekiston Respublikasida kichik biznes subyektlarini rivojlantirish uchun quyidagi asosiy yo'nalishlarda davlat tomonidan yordam ko'rsatilmoqda:

- Moliyaviy yordam va imtiyozli kreditlar: Tadbirkorlarning o'z faoliyatini boshlashlari yoki kengaytirishlari uchun imtiyozli kreditlar ajratilmoqda.
- Soliq imtiyozlari va preferensiyalar: Kichik biznes subyektlariga soliq yukini kamaytirish maqsadida turli imtiyozlar berilmoqda.
- Tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlovchi institutlar faoliyatini kengaytirish: Tadbirkorlikni rivojlantirishga qaratilgan turli institutlar tashkil etilib, ular orqali tadbirkorlarga maslahat va amaliy yordam ko'rsatilmoqda.

Kichik biznesni rivojlantirishdagi muammolar

Tadbirkorlikni rivojlantirishda bir qator muammolar ham mavjud. Jumladan:

- Moliyaviy resurslarning yetishmovchiligi: Ko'plab tadbirkorlar boshlang'ich kapitalning yetishmovchiligi sababli biznes faoliyatini boshlashda muammolarga duch keladilar.
- Bozor infratuzilmasining yetarlicha rivojlanmaganligi: Kichik biznes vakillari uchun marketing imkoniyatlari va savdo infratuzilmasi yetarli darajada emas.

- Soliq yuklamalarining ayrim tadbirkorlar uchun yuqoriligi: Soliq tizimi tadbirkorlik faoliyatini rag‘batlantirish uchun yanada moslashtirilishi kerak.

Rivojlangan mamlakatlar tajribasi

Rivojlangan mamlakatlar tajribasi shuni ko‘rsatadiki, kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash uchun quyidagi omillar muhim ahamiyatga ega:

- Hukumat tomonidan tadbirkorlikni rivojlantirish dasturlarining qabul qilinishi: Maxsus dasturlar orqali kichik biznes subyektlariga moliyaviy va huquqiy yordam ko‘rsatiladi.

- Innovatsion texnologiyalarning tadbirkorlik faoliyatiga tatbiq etilishi: Yangi texnologiyalarni joriy etish orqali mahsulot va xizmat sifatini oshirish mumkin.

- Kichik biznes subyektlariga alohida soliq imtiyozlari va grantlar berilishi: Soliq imtiyozlari va moliyaviy yordamlar orqali tadbirkorlik faoliyatini qo‘llab-quvvatlash muhimdir.

Statistik ma’lumotlar

Davlat tomonidan kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash uchun ajratilgan mablag‘lar yildan-yilga ortib bormoqda. Quyidagi grafikda 2023-2026 yillar davomida kichik biznes subyektlariga ajratilgan mablag‘lar statistikasi keltirilgan.

2023–2026-yillar oralig‘ida kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash uchun ajratilgan mablag‘lar quyidagicha o‘sdi:

- 2023-yilda – 6 trillion so‘m
- 2024-yilda – 7,5 trillion so‘m
- 2025-yilda – 9 trillion so‘m
- 2026-yilda – 10 trillion so‘m

Bu mablag‘lar kichik biznesni rivojlantirish, tadbirkorlarni moliyaviy jihatdan qo‘llab-quvvatlash, kreditlar ajratish va soliq imtiyozlari yaratish kabi maqsadlarga yo‘naltirilgan.

O‘rta Osiyo davlatlari tomonidan amalga oshirilgan chora-tadbirlar

O‘zbekiston

Kichik va o‘rta biznesni moliyaviy qo‘llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish – 2023-yil 10-noyabrda qabul qilingan PF-193-son farmoniga muvofiq, mamlakatda tadbirkorlikni rivojlantirishni kompleks qo‘llab-quvvatlashning 'uzluksiz zanjiri'ni yaratish bo‘yicha tizimli ishlar amalga oshirilmoqda.

Kichik biznesni uzluksiz qo‘llab-quvvatlash' kompleks dasturi – 2023-yil 14-sentabrda qabul qilingan PQ-306-son qaroriga muvofiq, ushbu dastur doirasida kichik biznes subyektlarini moliyaviy va institutsional qo‘llab-quvvatlash chora-tadbirlari belgilangan.

Biznesni rivojlantirish banki' tomonidan kichik biznesga ko‘maklashish markazlari tashkil etilishi – Masalan, Nukus shahrida bunday markaz tashkil etilib, u yerda kichik biznes loyihalarini tanlash, tashabbuskorlarni o‘qitish, moliyalashtirish, axborot bilan ta‘minlash, biznes rejalar va texnik-iqtisodiy asoslarni ishlab chiqish, bozor topish bilan bog‘liq kompleks xizmatlar ko‘rsatilmoqda.

Qozog‘iston

Biznesning yo‘l xaritasi-2025' dasturi – Bu dastur doirasida tadbirkorlarga moliyaviy yordam, kreditlar bo‘yicha foiz stavkalarini subsidiyalash, kafolatlash va boshqa qo‘llab-quvvatlash choralari ko‘rsatilmoqda.

Qirg‘iziston

Tadbirkorlikni rivojlantirish dasturlari – Kichik va o‘rta biznesni rivojlantirish uchun soliq imtiyozlari, kredit resurslariga kirish imkoniyatlarini kengaytirish, tadbirkorlik subyektlarini o‘qitish va maslahat xizmatlari ko‘rsatish kabi chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Tojikiston

Soliq yukini kamaytirish – Kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash maqsadida soliq yukini kamaytirish, tadbirkorlik faoliyatini ro‘yxatdan o‘tkazish jarayonlarini soddalashtirish, kreditlash shartlarini yaxshilash kabi chora-tadbirlar qabul qilingan.

Turkmaniston

Davlat tomonidan moliyaviy qo‘llab-quvvatlash – Turkmaniston hukumati kichik va o‘rta biznesni rivojlantirish uchun soliq imtiyozlari, davlat buyurtmalari va subsidiyalar orqali qo‘llab-quvvatlash choralari ko‘rmoqda.

Takliflar

1. Moliyaviy yordamlarning samarali taqsimlanishini ta'minlash:

Kichik biznesga taqdim etiladigan imtiyozli kreditlar, subsidiya va grantlar taqsimotining shaffof va samarali mexanizmlarini yaratish kerak. Buning uchun, moliyaviy yordamlar faqat biznesning iqtisodiy o‘sishi, innovatsion rivojlanishi va ish o‘rinlari yaratishiga xizmat qiladigan loyihalar uchun ajratilishi lozim.

2. Soliq tizimini soddalashtirish va moslashtirish:

Kichik bizneslar uchun soliq tizimi soddalashtirilishi kerak. Osonlashtirilgan soliq rejimlarini joriy etish va kichik biznesga moslashgan soliq stavkalarini belgilash, ular uchun qo‘shimcha

yengilliklar yaratish muhim. Bu nafaqat biznes subyektlarini qo'llab-quvvatlashga, balki davlatga bo'lgan soliq to'lovlarini oshirishga ham xizmat qiladi.

3. Huquqiy tizimni soddalashtirish va takomillashtirish: Kichik biznesning faoliyatini yengillashtirish uchun huquqiy tizimni soddalashtirish va kompaniyalarga yuridik yordam ko'rsatish xizmatlarini kengaytirish kerak. Bu chora yordamida bizneslar qonuniy muammolarni tezda hal etishlari va faoliyatlarini muammosiz davom ettirishlari mumkin.

4. Innovatsion qo'llab-quvvatlash dasturlarini kengaytirish: Kichik bizneslarga innovatsion g'oyalarni amalga oshirish uchun ko'proq imkoniyatlar yaratish zarur. Davlat tomonidan taqdim etilayotgan innovatsion dasturlar, texnologik parklar va ilmiy-texnik markazlarning sonini oshirish va ular orqali bizneslar uchun moliyaviy va texnik qo'llab-quvvatlashni kengaytirish lozim.

5. Ta'lim va malaka oshirish dasturlarini takomillashtirish: Kichik biznes subyektlarini boshqaruv, marketing va moliya sohalarida malaka oshirishga qaratilgan ta'lim dasturlarini tashkil etish, shuningdek, tadbirkorlikka oid yangi bilimlarni va ko'nikmalarni oshirishga yo'naltirilgan kurslarni joriy etish kerak. Bu tadbirkorlarning raqobatbardoshligini oshiradi.

6. Davlat va biznes o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash: Kichik biznes subyektlari va davlat o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish va ularga to'g'ridan-to'g'ri qo'llab-quvvatlash ko'rsatish muhimdir. Biznesni rivojlantirishdagi amaliyotlarni yaxshilash va yangi loyihalarni amalga oshirishda samarali muloqot va hamkorlikni ta'minlash zarur.

Kichik biznesni rivojlantirishda davlat qo'llab-quvvatlash choralarining samaradorligini oshirish uchun amaliy yondashuvlar va aniq siyosatni ishlab chiqish kerak. Yuqoridagi takliflar davlat va kichik biznes o'rtasidagi o'zaro ishonchni mustahkamlash, bizneslar uchun qulay sharoit yaratish va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi. Kichik biznesning muvaffaqiyatli

rivojlanishi iqtisodiy o'sish va aholi turmush darajasining yaxshilanishi uchun muhim omil hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. **Shamsiyev, K. (2020).** *Kichik biznesni rivojlantirishning nazariy asoslari va amaliy ko'rsatkichlari.* Toshkent: O'zbekiston iqtisodiyot akademiyasi nashriyoti.
2. **Toshpulatov, A. (2019).** *Davlatning kichik biznesga taqdim etgan moliyaviy qo'llab-quvvatlashi va uning samaradorligi.* Tadbirkorlik va iqtisodiyot jurnali, 4(2), 45-58.
3. **Ismoilov, M. (2018).** *Soliq siyosatining kichik biznesni qo'llab-quvvatlashdagi roli.* Iqtisodiy tadqiqotlar va innovatsiyalar, 6(1), 23-30.
4. **O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmonlari. (2023).** *Kichik biznesni rivojlantirishga qaratilgan davlat dasturlari.* Toshkent: O'zbekiston Respublikasi hukumati.
5. **Dastanov, N., & Soliyev, Z. (2021).** *Kichik biznesni qo'llab-quvvatlashda innovatsion yondashuvlar.* O'zbekiston iqtisodiyoti, 10(3), 102-114.
6. **World Bank. (2020).** *Supporting Small Businesses in Emerging Economies: A Global Perspective.* World Bank Group, Washington D.C.
7. **OECD (2022).** *SME and Entrepreneurship Policy in OECD Countries: Best Practices and Case Studies.* OECD Publishing, Paris.
8. **Kim, Y., & Lee, S. (2019).** *Government Support for Small Business Development in East Asia: A Comparative Analysis.* Journal of Asian Business Studies, 13(4), 80-95.
9. **Ganiyev, B., & Tashpulatov, A. (2022).** *Legal Support for Small Business Development: International Practices and Uzbek Experience.* Journal of Legal Studies and Entrepreneurship, 7(1), 50-65.
10. **Uzbekistan National Statistics Committee (2023).** *Annual report on Small Business and Entrepreneurship in Uzbekistan.* Tashkent: National Statistics Committee.